

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิจัยเรื่อง การสร้างความตระหนักรู้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรณีศึกษา นักศึกษาหมู่เรียนที่ 6211020231 และ 6211020232 เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) วัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อันจะสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์แก่นักศึกษาในการเรียนการสอนได้ในอนาคต

5.5.1 วิเคราะห์การศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

1) ข้อมูลสถานะทั่วไปของบุคคล

จากตารางที่ 4.1.1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 60 เพศชายจำนวนร้อยละ 40 ส่วนอายุของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกันคือ 21-30 ปี จำนวนร้อยละ 100

2) ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ย/การประนีประนอมข้อพิพาท

จากตารางที่ 4.1.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เมื่อได้ข้อยุติแล้วคู่สัญญาต้องปฏิบัติตามข้อตกลง อยู่ในระดับมาก คือ 4.28 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ กระบวนการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี อยู่ในระดับรองลงมา คือ 4.2 รองลงมาตามลำดับ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การหาทางออกร่วมกันของคู่กรณี คือ 4.08 และ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการประนีประนอมข้อขัดแย้งตามความต้องการของคู่กรณี, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีทั้งก่อนคดีถึงชั้นศาลและหลังศาลมีคำพิพากษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4

หลังจากได้ให้ความรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้ว ผลปรากฏดังนี้

จากตารางที่ 4.3.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีทั้งก่อนคดีถึงชั้นศาลและหลังศาลมีคำพิพากษา อยู่ในระดับมาก คือ 4.6 ระดับค่าความจริงมากที่สุด กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เมื่อได้ข้อยุติแล้วคู่สัญญาต้องปฏิบัติตามข้อตกลง อยู่ในระดับรองลงมา คือ 4.56 ระดับค่าความจริงมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการประนีประนอมข้อขัดแย้งตามความต้องการของคู่กรณี คือ 4.52 ระดับค่าความจริงมากที่สุด กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ กระบวนการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี อยู่ในระดับรองลงมา คือ 4.44 ระดับค่าความจริงมาก และ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การหาทางออกร่วมกันของคู่กรณี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.24

3) ประเภทคดีที่ใช้กับกระบวนการยุติธรรม

จากตารางที่ 4.1.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้กับคดีอาญาอันเป็นความผิดต่อส่วนตัวอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย คือ 3.92 ระดับค่าความจริงมาก นายตำบลกรุกแนวเขตที่ดินนายแดงตายควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อยุติข้อขัดแย้ง อยู่ในระดับรองลงมา คือ 3.36 ระดับค่าความจริงปานกลาง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้กับคดีแพ่งอยู่ในลำดับรองลงมาตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ 3.32 ระดับค่าความจริงปานกลาง นายดำยิงนายแดงตายควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อยุติข้อขัดแย้ง อยู่ในลำดับรองลงมาตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ 3.16 ระดับค่าความจริงปานกลาง และควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปปรับใช้กับคดีอาญาอันเป็นความผิดต่อแผ่นดิน อยู่ในระดับต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คือ 2.8 ระดับค่าความจริงปานกลาง

หลังจากได้ให้ความรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้ว ผลปรากฏดังนี้

จากตารางที่ 4.3.2 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้กับคดีแพ่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย คือ 4.48 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้กับคดีอาญาอันเป็นความผิดต่อส่วนตัว อยู่ในระดับรองลงมา คือ 4.44 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ใช้กับคดีลหุโทษ ความผิดเล็กน้อยๆ อยู่ในลำดับรองลงมาตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ 4.4 ระดับค่าความจริงมาก และนายดำยิงนายแดงตายไม่ควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อยุติข้อขัดแย้ง, นายตำบลกรุกแนวเขตที่ดินนายแดงตายควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อยุติข้อขัดแย้ง อยู่ในระดับต่ำสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.32 ระดับค่าความจริงมาก

4) รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

จากตารางที่ 4.1.4 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรมีเจ้าหน้าที่เป็นสื่อกลางทำหน้าที่ในการสมานฉันท์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.36 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรนำมาใช้กับผู้ที่สำนึกในการกระทำผิดเท่านั้น อยู่ในระดักรองลงมา ค่าเฉลี่ยคือ 4.08 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ควรมีบรรยากาศกดดันให้เหยื่อยินยอม ค่าเฉลี่ยคือ 3.84 ระดับค่าความจริงมาก และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มาตกลงปรองดองกัน, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรเปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.68 ระดับค่าความจริงมาก

หลังจากได้ให้ความรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้ว ผลปรากฏดังนี้

จากตารางที่ 4.3.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ควรมีบรรยากาศกดดันให้เหยื่อยินยอม อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.52 ระดับค่าความจริงมากที่สุด กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มาตกลงปรองดองกัน, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรเปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรมีเจ้าหน้าที่เป็นสื่อกลางทำหน้าที่ในการสมานฉันท์ อยู่ในระดักรองลงมา ค่าเฉลี่ยคือ 4.16 ระดับค่าความจริง และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรนำมาใช้กับผู้ที่สำนึกในการกระทำผิดเท่านั้น ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.68 ระดับค่าความจริงมาก

5) ประโยชน์ที่ได้จากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

จากตารางที่ 4.1.5 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.28 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นสันติวิธีที่ใช้ยุติความขัดแย้งในสังคมและลดปริมาณคดีในชั้นศาล อยู่ในระดักรองลงมา ค่าเฉลี่ยคือ 4.08 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้เยียวยาแก่ผู้เสียหาย ค่าเฉลี่ยคือ 4 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการรับผลร้ายของกฎหมาย ค่าเฉลี่ยคือ 3.96 ระดับค่าความจริงมาก และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ช่วยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.48 ระดับค่าความจริงปานกลาง

หลังจากได้ให้ความรู้เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้ว ผลปรากฏดังนี้

จากตารางที่ 4.3.4 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นสันติวิธีที่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคม และลดปริมาณคดีในชั้นศาล อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.52 ระดับค่าความจริงมากที่สุด กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้เยียวยาแก่ผู้เสียหาย อยู่ในระดับรองลงมา ค่าเฉลี่ยคือ 4.4 ระดับค่าความจริงมาก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ช่วยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ค่าเฉลี่ยคือ 4.36 ระดับค่าความจริงมาก และ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการรับผลร้ายของกฎหมาย ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.32 ระดับค่าความจริงมาก

5.2 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากนักศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จากกลุ่มนักศึกษา ทำให้ทราบว่า ความเข้าใจของนักศึกษาระหว่าง 21-30 ปีนั้นมีความเข้าใจในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ยังมีความเข้าใจผิดในบางเรื่องบางประเด็นอยู่ อาจมีองค์ประกอบในเรื่องของประสบการณ์ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม อาจยังไม่เคยมีประสบการณ์ จึงทำให้ยังไม่สามารถเข้าใจเองได้ ประกอบกับกระบวนการยุติธรรมนั้น น้อยคนที่จะได้เข้าไปประสบด้วยตนเอง จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งนักศึกษายังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย

เมื่อนักศึกษายังไม่มีโอกาสได้เข้าไปประสบกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมจึงไม่มีโอกาสที่จะได้ประสบกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เช่นกัน เพราะ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้เป็นกระบวนการทางเลือกหนึ่งหากต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะเป็นทางเลือกที่จะสามารถจบคดีความไปได้โดยเร็ว และเป็นผลดีกับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่จะได้มีโอกาสได้ปรับความเข้าใจกัน ขอขมาลาโทษซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการให้โอกาสจำเลยไม่ต้องรับโทษร้ายแรงในทางกฎหมายด้วย จึงส่งผลให้มีโอกาสเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วย

แต่เมื่อได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับกลุ่มนักศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากขึ้น รู้ถึงประโยชน์ ความจำเป็นในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้มากขึ้น จากเดิมที่เข้าใจว่าเมื่อสังคมเรามีกฎหมายอยู่แล้วทำไมไม่บังคับตามกฎหมายเลย จะมาใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้ตัดอำนาจกฎหมายเพราะเหตุใด แต่เมื่อได้บรรยายให้ความรู้ให้มุมมองในการนำเอากระบวนการนี้มาปรับใช้ ส่งผลให้นักศึกษามองเห็นประโยชน์ ความจำเป็น และที่สำคัญนักศึกษาเปิดใจกว้างมากขึ้น มีจิตใจที่เมตตายอมรับยอมให้อภัยในตัวผู้กระทำความผิดมากขึ้น จากแต่เดิมจะมองว่าผู้กระทำ

ความผิดก็ต้องได้รับโทษเพื่อเป็นแก้แค้นทดแทนการกระทำที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงไป แต่เมื่อได้บรรยายชี้แจงให้เห็นถึงมุมมองที่หลากหลายก็ส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจและยอมรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้ไปใช้แทนการลงโทษด้วยกฎหมายอันเป็นการแก้แค้นทดแทนซึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ เลย นอกจากความสะใจ